

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2015 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił powództwo W. B. w sprawie przeciwko Izbie Celnej w Ł. o przywrócenie do służby i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 60 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

W. B. była pracownikiem Izby Celnej w Ł. od 1 lutego 1995 roku do 10 lipca 2006 roku, zatrudnionym od dnia 1 lipca 2000 roku na podstawie mianowania, ostatnio na stanowisku starszego kontrolera celnego. Stosunek pracy został rozwiązany na mocy decyzji pracodawcy o zwolnieniu powódki ze służby na podstawie art. 25 ust.1 pkt 8b ustawy z dnia 24 lipca 1999 roku o służbie celnej w związku z zastosowaniem wobec powódki środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania.

Wyrokiem z dnia 25 lutego 2014 roku powódka została uniewinniona od zarzucanych jej czynów. Wyrok ten uprawomocnił się od dnia 19 sierpnia 2014 roku.

Powódka była reprezentowana w procesie karnym przez obrońcę – adwokata.

O fakcie uprawomocnienia się wyroku powódka powzięła wiedzę w dniu 22 września 2014 roku, kiedy przysłała do sądu, by dowiedzieć się czy została już złożona przez Prokuraturę apelacja w jej sprawie karnej.

W dniu 24 września 2014 roku powódka zgłosiła pozwanemu swą gotowość powrotu do służby.

W oparciu o tak ustalony, niesporny stan faktyczny sprawy Sąd Rejonowy uznał, iż powództwo nie jest zasadne i podlega oddaleniu.

Sąd podniósł, że zwolnienie powódki ze służby nastąpiło na podstawie art. 25 ust. 1 pkt 8b ustawy z dnia 24 lipca 1999 roku o służbie celnej, w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 23 kwietnia 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks celny oraz o zmianie ustawy o Służbie Celnej (Dz. U. Nr 120, poz. 1122), bo miało ono miejsce w dniu 10 lipca 2006 roku. Zgodnie bowiem z brzmieniem art. 230 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o Służbie Celnej (tekst jednolity Dz.U. z 2013 roku, poz.1404) do funkcjonariusza celnego zwolnionego ze służby przed dniem wejścia w życie ustawy na podstawie art. 25 ust. 1 pkt 8a i 8b ustawy uchylanej w art. 243, w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 23 kwietnia 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks celny oraz o zmianie ustawy o Służbie Celnej (Dz. U. Nr 120, poz. 1122) przepis art. 109 stosuje się odpowiednio.

W myśl zaś art. 109 ust. 1 pkt 2 i ust.2 cytowanej ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o Służbie Celnej w przypadku prawomocnego uniewinnienia funkcjonariusza, na jego wniosek, przywraca się go do służby na poprzednich warunkach; w tym wypadku funkcjonariusz powinien zgłosić się do służby w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku.

W ocenie Sądu I instancji powyższy przepis nie budzi żadnych wątpliwości interpretacyjnych. Termin siedmiodniowy na zgłoszenie się funkcjonariusza do służby ma charakter materialnoprawny i zaczyna swój bieg od daty uprawomocnienia się orzeczenia (w tym konkretnym przypadku) uniewinniającego funkcjonariusza. Jego zaś przywrócenie jest niedopuszczalne ze względu na brak w przepisach uregulowania dopuszczającego taką możliwość.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy Sąd zważył, że zgłoszenie się przez powódkę do służby w dniu 24 września 2014 roku nastąpiło ze znacznym przekroczeniem siedmiodniowego terminu, o jakim mowa w cytowanym art.109 ust.2 ustawy. Wyrok karny uniewinniający powódkę uprawomocnił się bowiem w dniu 19 sierpnia 2014 roku, a więc ponad miesiąc wcześniej.

Za pozostałe bez znaczenia – z powodów wyżej wskazanych – Sąd uznał przyczyny uchybienia przez powódkę terminu do zgłoszenia gotowości do pracy.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 11 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity - Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.).

Apelację od powyższego orzeczenia w całości wniósł pełnomocnik powódki.

Zaskarżonemu wyrokowi apelujący zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 109 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o służbie celnej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1404) przez jego błędną interpretację polegającą na przyjęciu, iż termin siedmiodniowy na złożenia oświadczenia o przywróceniu do służby ma charakter materialnoprawny, podczas gdy brak rygorów oraz użycie sformułowania „powinien” może świadczyć, iż termin ten ma charakter instrukcyjny.

Z uwagi na powyższe skarżący wniósł o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania za drugą instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem orzeczenie Sądu Rejonowego jest prawidłowe i znajduje oparcie zarówno w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, jak i w obowiązujących przepisach prawa.

Sąd Okręgowy w pełni aprobuje – nie kwestionowane na etapie apelacji - ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjmuje je jako własne. Podziela również wywody prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie znajdując żadnych podstaw do jego zmiany bądź uchylenia.

Zgodnie z przepisem art. 109 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1404) w przypadku prawomocnego:

1) umorzenia postępowania karnego lub postępowania karnego skarbowego ze względu na okoliczności wymienione w art. 17 § 1 pkt 1, 2 i 6 Kodeksu postępowania karnego,

2) uniewinnienia,

3) uchylenia prawomocnego wyroku skazującego

- funkcjonariusza, na jego wniosek, przywraca się do służby na poprzednich warunkach.

W przypadkach, o których mowa w ust. 1, funkcjonariusz powinien zgłosić się do służby w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku.

Przytoczony przepis dotyczy przywrócenia do służby na poprzednich warunkach w określonych jego dyspozycją sytuacjach związanych z zakończeniem, w sposób korzystny dla funkcjonariusza celnego, prowadzonego przeciwko niemu jako oskarżonemu postępowania karnego. Przywrócenie to nie może być utożsamiane z przywróceniem do pracy pracownika w celu uchylenia skutków wadliwego rozwiązania stosunku pracy (za wypowiedzeniem lub bez wypowiedzenia). Ustawa o Służbie Celnej stanowi bowiem regulację szczególną - dotyczącą służbowych stosunków pracy - do której tylko w przypadkach stricte wskazanych mogą znaleźć zastosowanie ogólne zasady prawa pracy (por.

K. Jaśkowski, E. Maniewska, Kodeks pracy. Komentarz. Ustawy towarzyszące z orzecznictwem. Europejskie prawo pracy z orzecznictwem, Tom I, Zakamycze, 2006, wyd. V). Wskazana instytucja przywrócenia nie ma także swojego odpowiednika w innych pragmatykach służbowych dotyczących służb mundurowych. Stanowi więc unormowanie wyjątkowe wymagające ścisłej wykładni i zastosowania ograniczonego do stricte określonych w nim przypadków.

Przywrócenie do służby na poprzednich warunkach następuje w okolicznościach określonych w art. 109 ust. 1 ustawy wówczas, gdy prowadzenie przeciwko funkcjonariuszowi postępowania karnego było bezpośrednią lub pośrednią przyczyną ustania stosunku służbowego. Przywrócenie do służby w oparciu o art. 109 ust. 1 ustawy o Służbie Celnej może nastąpić niezależnie od sposobu ustania stosunku służbowego funkcjonariusza celnego (zwolnienie ze służby, wygaśnięcie), jeżeli tylko miało ono związek z prowadzeniem przeciwko niemu postępowania karnego, zakończonego wydaniem jednego z orzeczeń sądu karnego szczegółowo opisanych w tym przepisie. Celem art. 109 ustawy jest więc wyeliminowanie negatywnych konsekwencji, jakie pociągnęło za sobą wszczęcie postępowania karnego lub karnego skarbowego przeciwko funkcjonariuszowi celnemu. Ustawodawca przyjął, że funkcjonariusz celny nie może ponosić negatywnych konsekwencji, w tym w zakresie istnienia i trwania stosunku służbowego, jeżeli jego wina nie została stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu karnego. Jeżeli zatem wszczęcie postępowania karnego lub karnego skarbowego uruchomiło ciąg zdarzeń prowadzący w konsekwencji do ustania stosunku służbowego, to w razie umorzenia postępowania karnego należy umożliwić byłemu funkcjonariuszowi celnemu doprowadzenie do stanu, jaki istniałby, gdyby postępowanie karne nie zostało wszczęte. Należy wyeliminować negatywne konsekwencje wszczęcia postępowania karnego, gdyż tylko wówczas można mówić o respektowaniu konstytucyjnej zasady domniemania niewinności.

Jednak wskazany przepis stwarza jedynie możliwość żądania przywrócenia do służby, nie zaś obowiązek takiego przywrócenia. Warunkiem przywrócenia jest – zależne od samego zainteresowanego – zgłoszenie się do służby w terminie siedmiu dni od uprawomocnienia się wyroku sądu karnego (art. 109 ust. 2 ustawy). Funkcjonariusz, który wskutek zwolnienia ze służby znalazł inne zajęcie nie musi być bowiem zainteresowany przywróceniem do służby.

Sąd Okręgowy zgadza się z zapatrywaniem Sądu I instancji, iż na gruncie rozpoznawanej sprawy warunek ten nie został spełniony. Powódka nie skorzystała bowiem z przysługującego jej uprawnienia do wystąpienia z wnioskiem o przywrócenie do służby w przepisany do tego terminie 7 dni od uprawomocnienia się wyroku karnego. Nie sposób przy tym zgodzić się ze skarżącym, że złożenie wniosku po terminie nie może powodować dla powódki ujemnych skutków procesowych – nie wiąże się z wygaśnięciem jakichkolwiek uprawnień – gdyż termin, o którym mowa w art. 109 ustawy ma charakter instrukcyjny.

Wbrew zapatrywaniom apelacji podkreślenia wymaga użycie przez ustawodawcę sformułowania: „funkcjonariusz powinien zgłosić się do służby w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku”. Nie oznacza ono, że termin ten nie ma charakteru dyscyplinującego funkcjonariusza. Wręcz przeciwnie, wskazanie iż adresat konkretnej normy prawnej „powinien” zachować się w określony sposób ma charakter kategoryczny, obligujący do działania. Tym samym brak jest podstaw do uznania, że wskazany przepis uprawnia do zgłoszenia wniosku o przywrócenie do służby w dowolnej chwili w kontekście wydania korzystnego dla funkcjonariusza celnego orzeczenia sądu karnego. Ponadto, uwzględniając skutki jakie wiążą się z przywróceniem funkcjonariusza do służby zarówno dla niego samego, jak i pozwanej Izby Celnej (restytucja stosunku służbowego) wskazać należy na brak podstaw do przyjęcia, iż powołany siedmiodniowy termin ma charakter jedynie instrukcyjny, a jego uchybienie z punktu widzenia tych skutków nie ma znaczenia. Stosunek służbowy funkcjonariusza ma charakter administracyjno-prawny. W szczególności więc zarówno w zakresie zwolnienia za służby, jak i przywrócenia do niej przesłanki zastosowania tych instytucji są określone w ustawie i nie mogą być stosowane dowolnie (por odpowiednio wyrok SN z 16.12.2009, II PK 152/09 OSNP 2011/13-14/172 i wyrok SN z 22.11. 2012 r. I PK 163/12 Legalis 734477). Wobec tego uzasadnione jest przyjęcie, że siedmiodniowy termin na zgłoszenie się do służby w rozumieniu art. 109 ustawy o Służbie Celnej, liczony od daty uprawomocnienia się orzeczenia, ma charakter terminu prawa materialnego, a jego naruszenie skutkuje wygaśnięciem wskazanego uprawnienia. Powyższe jest konsekwencją zarówno wykładni literalnej, jak i celowościowej

przepisów powołanej ustawy o Służbie Celnej, dlatego też zwracanie się do Sądu Najwyższego z zapytaniem o charakter prawny przepisu art. 109 ust. 2 tego aktu wydaje się być całkowicie zbędne.

W ocenie Sądu Okręgowego znamienne jest także, że nawet przy założeniu możliwości przywrócenia wskazanego terminu (co z uwagi na jego materialno-prawny charakter jest jednak niedopuszczalne), jego przekroczenie na gruncie rozpoznawanej sprawy nie znajduje żadnego usprawiedliwienia.

Składając wniosek o przywrócenie do służby dopiero w dniu 24 września 2014 r. powódka nie wykazała się bowiem należyłą starannością w dbałości o własne interesy. Zauważyć należy, iż strona działająca w procesie ponosi ryzyko wszelkich działań podejmowanych w jej imieniu i na jej rzecz przez ustanowionego przez siebie pełnomocnika. Pełnomocnik strony nie jest bowiem ograniczony do kierunku czynności podejmowanych w imieniu swego mocodawcy i stąd też każda czynność, nawet niekorzystna dla reprezentowanego, podjęta w granicach umocowania, wywołuje dla niego skutki, w tym również te niekorzystne. Dotyczy to także zaniechania podjęcia czynności w określonym terminie. Błąd pełnomocnika czy jego nieprofesjonalne działanie obciąża zatem stronę. Strona ponosi również pełną odpowiedzialność za dokonanie niewłaściwego wyboru osoby jej reprezentującej. Obciąża ją też zaniechanie czy brak należytej staranności w nadzorze nad czynnościami podejmowanymi przez pełnomocnika. Bezwzględnie zatem przyjąć należy, że powódka reprezentowana przez profesjonalistę w postępowaniu karnym mogła uzyskać wiedzę co do terminu uprawomocnienia się wyroku karnego, z którym wiązało się jej uprawnienie do złożenia wniosku o przywrócenie do służby jeszcze w okresie istnienia tego uprawnienia. Z niewiadomych przyczyn powódka fachowej pomocy w tym zakresie nie otrzymała. Powódka jako były funkcjonariusz celny, choć obiektywnie miała taką możliwość, nie „dopilnowała terminów” ważkich dla przywrócenia do służby. W konsekwencji nie może obecnie skutecznie zasłaniać się faktem powzięcia dopiero w dniu 22 września 2014 r. wiedzy o uprawomocnieniu się wyroku karnego z dnia 19 sierpnia 2014 r. W tym zakresie obciążają ją zatem wszelkie ujemne skutki prawne uchybienia terminu prawa materialnego.

Zaskarżony wyrok jest zatem zgodny z prawem.

Biorąc powyższe pod uwagę i na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił apelację, jako bezzasadną.

O zwrocie kosztów zastępstwa procesowego za II instancję orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., a także § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 11 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013 r., poz. 490 j.t.).